

slavo slovenskim sinom, je za ta domorodni predmet izvoljena. Al časi so nam bili takrat nemili; nikjer na očitnem odru nisi slišal domače pesmi več. Shranil sem tedaj nabrani denar ter čakal prijazniše dobe.

Prišla je sedaj; spet se čujejo glasi domači in sprejemajo se nadušeno. Stopim tedaj s tem razpisom na beli dan in pozivljam možake, ki se sposobne čutijo, oni pesmi vreden napev zložiti, naj se lotijo dela. Naj se pa obrača ažjo zlata kakor koli, zagotovljeno je 10 cekinov, — kar čez ostane, bo že svoje pravo mesto našlo; zato

1. se razpisuje 10 ces. cekinov v darilo tistemu, kdor zloži najbolji napev pesmi „Kdo je mar?“

2. Pošlje naj se mi napev gotovo do 30. julija t. l., zaznamovan s kako prislovico. Imé zložitelja pa naj se zapечатeno pridene.

3. Pesem naj se tako zloži, da celo prvo kitico ali strofo (kot uvod) in pa celo zadnjo (kot konec) poje kor (zbor); sledeče kitice, v katerih pesnik opisuje različne stano-ve (vojaka, trgovca, učenega moža, sodnika, duhovna) in ki tedaj tudi v napevih morajo različni biti, naj se zložijo za samo- ali pa za čveterospjev, tako, da v vsaki kitici poslednje dve vrstici povzame vselej spet kor. Tako dobimo pravo glasbino sliko (Tongemälde). Dostavljam le še to, kar se samo po sebi razume, da pesem mora biti v narodnem duhu zložena in kolikor mogoče lahka za petje, melodična, da bo segla v narod, ne pa se zaprla samo v dvorano „besede“ ali koncerta. Da pravi mojster umetno in čisto po sekiricah pevske harmonije zloženo pesem naredi tudi tako, da jo slišimo prepevati od ljudstva, kaže nam mnogo takih izvrstnih pesem vseh narodov. In tak mojster še le stoji na vrhuncu umetnosti.

Besede omenjene pesmi so natisnjene v „Novicah“ od leta 1846. Kdor jih pa nima, naj mi piše, da mu jih pošljem.

4. Tri, po slovanskih mojstrih kot sodnikih za najbolje spoznane pesmi, ki jih bomo dobili, se bojo v čitavnicah naši pele, da potem družba naša sama razsodi, kateri dá prvenstvo. Ne gré pa tukaj, se vé da samo za 10 cekinov, ampak še več za čast v tem poganjanju za predstvo.

Zložitelji teh pesem, ako hočejo, bojo mogli vsak svojo skladbo sami voditi (dirigirati) pri „besedi“.

Vrednik.

Jezikoslovne drobtince.

V 14. listu letošnjih „Novic“ v dopisu iz Maribora smo brali med igrokazi: „7. Juran in Sofija, 8. Štepan Šubic, oba poslovenil Drobnič iz Hrvaškega.“ Mogoče. Pa te dve igri sem bil poslovenil tudi jaz leta 1848, uče se hrvaščine. Rokopis sem bil dal takratnemu slovenskemu društvu za gledališče. Ker bi bila pa obleka in druga oprava za igranje predraga, in ker sem iz ljubezni do narodnosti želel, naj bi igri prišle na svetlo, sem bil pozneje prepustil rokopis gospod Giontini-tu, ki ga je bil tudi natisniti dal leta 1850 in ste igri zdaj pri njem prav cenó na prodaj. Nekteri so se takrat zmrdovali, da sem se ukvarjal z gledališnimi igrami, ker niso poznali teh dveh iger. Njeni obsežek je ljubezen do vere, cesarja in domovine. Ne ene le količkaj spodtikljive besedice je ni v njima. Kdor ju je že bral, ju ni mogel prehvaliti. Naj bi bile vse igre take, bilo bi potem res gledališče, kar ima biti: hiša za omiko in požlahnjenje uma in srca pa tudi za pošteno kratkočasovanje. Te dve igri se daste lahko vsakemu, še tako nedolžnemu v roke, učil se bo iz nju spoštovati, ljubiti in braniti vero, cesarja in dom.

Ako misli kdo prepiliti „Matička“, naj bi pač izpustil ali spodobno pre naredil v njem vse spodtikljive in dvoumljive besede.

Ker že govorim o slovenščini, naj omenim tukaj še nekterih pomot, ki se vrivajo v naš lep jezik. Besedo „svilod“ so skovali visokoučeni nam znani gospod po izgledu „zlod“, „zlo-dej“, toraj se mora tudi po tem izgledu sklanjati dosledno: „svilodja-dju“ itd., ne pa: „sviloda-du-di i. t. d.“ *) Po navadi pravimo in pišemo: „murbino drevo“, pa to ni prav. Kakor pravimo: lipovo, brezovo, vrbovo, jelševo drevo od lipa, breza, vrba itd., enako moramo reči „murbovo drevo“. Tudi pišemo nepravilno: „duševna omika, književni jezik“, od duša, knjiga, namesti: dušna ali duhovna omika, knjižni jezik, ker prilogi iz ženskih imen se ne narejajo na ev, ampak na ni, na, no, izjemši sprednji primerljaj pri drevesih.

V novi izdaji slovenskega sv. pisma smo večkrat brali: nebo in zemlja bosta prešla, britkost in trpljenje sta itd. To spet ni pravilno. Sej pravimo pri dveh ženskih imenih: kri in voda ste itd., pri dveh srednjih: blago in življenje ste itd. Enako moramo rabiti dual, ako smo dosledni, pri prilogah in glagolih, ki se ozirajo na eno žensko in na eno srednjo besedo, torej: nebo in zemlja boste prešle (i), britkost in trpljenje ste itd.

Res je, to so le majhne reči; al prav je, ako čistimo prelepi slovenski jezik vsacih smeti, kakor tudi ne vidimo radi majhnih madežev na belem perilu. Dočakali smo, kar smo tako dolgo želeli in prosili.

Naš jezik ima odprte vrata tudi v uradnije; on sedi zdaj za mizo z drugimi brati, on, ki je tako dolgo zaničevan, izdihal do zdaj kot preziran suženj za durmi. Skrbimo mu torej za snažno obleko, da se milo in krepko razlega na desno in levo slava njegova!

V Cerknici cvetno nedeljo.

Originali iz domačega življenja.

Spisal Valentin Zarnik.

Nobena kronika, nobena povestnica jih ne bo nikdar omenila, nikjer jim ne bodo spominkov stavili; al žal bi bilo lahko vsakemu pravemu domoljubu, ko bi se ti značaji za zmiraj zgubili.
Boz Dickens.

Vseučiliščno življenje ali življenje na visocih šolah je pri vsakem omikanem narodu ozko z dušnim v obče zvezano. Zatoraj vidimo, kako se Nemci s svojim Heidelberg, Halle, Tübingen itd. ponašajo, kako so Angleži v Oxford in Cambridge zaljubljeni in kako je središče francoskega gibanja na dušnem polju v Parizu in Lionu. Pa študentsko življenje je pri vsakem teh narodov drugo; so različni običaji, različne šege po značaju naroda. Z veseljem so pisatelji vseh teh narodov že od nekdanj to vrlo pisano in mikavno življenje opisovali, in temu se imajo Nemci zahvaliti, da vsako leto toliko ptujcev na njihove vseučilišča roma večidel iz samega namena življenje nemških študentov poznavat.

Slovenci in sploh Jugoslovani še dosedaj nimamo svojega domačega narodnega vseučilišča, in toraj se naša po znanostih hrepeneča mladež že od nekdanj večidel na Dunaj (Beč) podaja, ter v Gradcu komaj tretjina ostaja. Dunaj je središče naše vseučilišnega života, zavoljo Knafelnovih štipendij pa je še poseben magnet za Krajnca. — Malo se zvé od tega življenja, akoravno je skoz in skoz izvirno od nekdanj, zlasti pa v poslednjih letih. Da prava tovaršija vlada med našimi mladenči, ni mi treba še posebej zagotavljati.

Toda moj namen ni, tó to življenje obširno popisovati, ampak le nekatere izvirne značaje si zbrati in jih narisati; originale, ki so možje prav posebne baže, ktere sem v

*) Kaj pa, če bi po analogii družih slovenskih imen s končnico od, kakor, na pr. plod, želod itd., vendar tudi prav bilo svilod-a?